— Ոչ, սիրելի մայր իմ, ցաւում եմ սաստիկ,
Զարդն է թշնամի մեր կանանց սեռին.
Միթէ չէ՞ք տեսած պատկեր մեր Փրկչին,
Որ չունի մի զարդ իւր վերայ հագած,

Դուստր իմ աննման, զուր է քո խօսքեր.
Ո՞վ կայ աշխարհումս որ զարդ չսիրէ.
Զարդ է գեղեցիկ մարդկային ազգի,
Դու չես լինելու կոյս ապաշխարող.
— Ո՛չ ապաշխարող, այլ ցանկամ գիտնալ,
Թէ ի՞նչ է արեւ կամ ի՞նչ է լուսին,
Ի՞նչ են անհամար աստղեր լուսափայլ,
Եւ ի՞նչ ձիւն, անձրեւ, կարկուտ, ցող, եղեամ.

Սիրելի աղջիկս, միթէ չե՞ս տեսնում այդ ամէն
աչքովդ.
Այդ ի՞նչ է որ մարդ ցանկայ իմանալ.
Դու չես դառնալու գիտուն աստղաբաշխ,
Ի՞նչ օգուտ քննել անօգուտ բաներ.
— Մայր իմ, չեմ սիրում հագուստ թանկագին,
Որ շուտ է մաշվում իմ մարմնոյս վերայ.
Սիրում եմ ուսմունք զանազան տեսակ
Որ չունի երբէք հնանալ մաշվել.

Հագի՛ր սիրելիս թող հիննան մաշվին,
Պատրաստ եմ առնել ամէն ժամանակ,
Ահա առած եմ քեզ մի լաւ թիկնոց,
Որ քո ընկերներ չունին այնպէս բան.
— Ոչ երբէք մայր իմ, թող ես չունենամ,
Որ իմ ընկերներ ինձ գովեն ի զուր.
Թող ես սովորիմ ի՞նչ է ծով, ցամաք,
Եւ ի՞նչ կղզի գետ, ի՞նչ է սար ու ձոր.

Դորա ի՞նչ օգուտ քո փափուկ մտացդ,
Դու չես դառնալու գիտուն ուսուցիչ,
Դու պէտք է լինիս մի կին ինձ նման,
Հարկաւ կունենաս հարուստ ամուսին.
— Ոչ, առաջ մայր իմ, կլինիմ գիտուն,
Որ գիտուններին ես ընկերանամ.
Ամէն ուսուցչաց լինիմ հաւասար
Ուսեալ մայր դառնամ ապագայ որդւոցս.

Այդ ի՞նչ է որդեակ, այդ ի՞նչ նոր խօսքեր
Երբէք չեմ լսած այնպէս համարձակ
Մի դուստր հարազատ տայ մօր պատասխան,
Այդ բոլորովին մտացս հակառակ.

— Միթէ չտեսա՞ր մեր այն թատրոնումը
Այն համեստաշարժ շքեղ օրիորդն.
Որ մարդկանց միջին կանգնած համարձակ,
Փայլումէր նորա մտաց ցոլմունքներ.

Ես չեմ կամենում գովել այն ծնողքը
Որ իւր աղջկերանց տալիս են դպրոց.
Անօգուտ ուսմանց լինել խեղճ գերի,
Միթէ չե՞ս տեսնում մեր մօտ դրացին.
— Բայց շատ տգեղ է նորա խաւար միտքը
Զի ես չունիմ կամք լինել զարդասէր.
Ես ցանկամ գիտնալ զանազան ուսմունք
Թէ ի՞նչ են թռչունք անասունք երկրի.

Բաւ է որդեակդ իմ, հերիք դէմ խօսիս,
Այդ նոր նոր խօսքեր պահի՛ր քեզ համար,
Մի՛ տխրացներ քո մօր ուրախ սիրտը,
Որ դու ես միայն մխիթար սրտիս.
— Կը հնազանդիմ մայր իմ սիրելի,
Թիկնոցդ հագնելովս կատարեմ հրամանդ,
Բայց առ ինձ համար զանազան գրքեր,
Սրանցով փոքր ինչ միտքս էլ զարդարուի.

Այո որդեակդ իմ, հոգւոյս իմ հատոր,
Եւ ես կըգնեմ զանազան գրքեր,
Նոքա սովորիս պէս պէս ուսմունքներ,
Ուսեալ մայր դառնաս ապագայ որդւոցդ.
— Ուրեմն ո՛վ մայր իմ, սիրեցէք այժմ ինձ
Դստրիկդ հարազատ՝ որ ձեզ կյարգէ
Զի լինիք պատճառ իմ երջանկութեանս՝
Կացուցանելով զիս ձեզ շնորհապարտ.

ՕՐ. ԱՇԽԷՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆՑ.

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՎԵՀ. ՀԱՅՐԱՊԵՏ Ի Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆ.

Ի 25ն ամսոյս Վեհափառ և Սրբազնագոյն Հայրապետ ամենայն Հայոց ի Երեւականէ վերադարձաւ այսր ի Ս. Էջմիածին։

ԳԷՈՐԳ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ.

Ըստ հրամանի Վեհ. Հայրապետի՝ Աստրախանայ Վիճակին Առաջնորդ Գեր. Գէորգ Արքեպիսկոպոս Վեհապետեանց ի 12ն ամսոյս եկաւ այսր ի Ս. Էջմիածին։

ՍԱՐԳԻՍ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ.

Արցախոյ Վիճակին Առաջնորդ Գեր. Սարգիս Արքեպիսկոպոս Հ. Ջալալեանց՝ — որ անձնական տկարութիւնը կազդուրելոյ համար գնացած էր ի Տփխիս և անտի յԱպաթուման, — ի 28ն ամսոյս եկաւ ի Ս. Էջմիածին։

ԵԱԽԱԼՔԱԼԱՔԻ.

Խմբագիր-Տեառն Արարատ ամսագրոյ.

Արժան եմ համարում յայտնել խմբագրութեանդ, որ Օգոստոս ամսի վերջերում Տփխիսեաց թեմի ուսումնարանների Թեմական Վերատեսուչ Սոփիաննոս քահանայ Տէր Սոփիաննոսեանցը իւր պաշտօնով ժամանեց յԱխալքալակ գաւառիս Հոգևոր ուսումնարանների բարեկարգութեանց համար։

Բարեկրօն Քահանայն իւր փափուկ բնաւորութեամբ՝ ամենայն կարելի միջոց գործ դնելով՝ ջերմ սիրով աշխատում է յառաջ տանել Հասարակաց Հօր — Ազգասէր Գէորգ Վեհափառ Հայրապետի ազնիւ բաղձանքը և սուրբ կամքը՝ հաստատելու համար գաւառումս տարրական ուսումնարաններ՝ տեղւոյս ուսումնակարօտ գիւղական Հայ մանուկների համար։

Քահանայ վերատեսուչը իւր գալստեան երկրորդ օրը իսկոյն ճանապարհորդեց դէպի վիճակիս գիւղօրայքը և նշանակեց բացուելիք կեդրոնական ուսումնարանների համար յարմարաւոր տեղերը՝ որ իւրաքանչիւր Շրջանական հասարակութեան մէջ, որը բաղկանում է 10 կամ 15 գիւղերից, շինուի գոնէ մի կեդրոնական Ուսումնարան, ո՛ր գիւղում որ յարմար լինէր երթևեկ աշակերտաց դիւրութեան համար։

Ուրախութեամբ սրտի յայտնում եմ, որ մի քանի գիւղական հասարակութեանց մէջ սիրալիր ընդունելութիւն է գտած Սոփիաննոս Քահանայի յորդորական խօսքերը ուսումնարանների բացման մասին, գիւղացիներից շատերը օգևորուել են նորա համոզական ազդու խօսքերից։ Սաթխայ գիւղի հասարակութիւնը ստորագրութիւն բաց անելով իւր մէջ մի ժամում առձեռն այնքան կամաւոր նուէր է հաւաքել, որ բաւական է եղած իւրեանց ուսումնարանի ներքին շինութեանց և կազմակերպութեան համար։ Ուսուցչաց ռոճկի մասին նոյն վերատեսչի խորհրդով հասարակական վճիռ է կայացուել իւրաքանչիւր տան պարտաւորել երկու Կոդ ցորեան վճարել։

Սուլտա գիւղի անուանի Թորոս աղայ Հարուտ-քէհեան խոստացել է իւր սեփական ծախքով շինել մի շքեղ ուսումնարան իւրեանց գիւղում։ Մի ուսումնարան ևս խոստացել է շինել իւր ծախքով Նամզարայ գիւղի տիրացու Գրիգոր Զօրապետեանը միայն այն պայմանաւ՝ եթէ կեդրոնական ուսումնարանը նոյն Շրջանական հասարակութիւն բարեհաճեն իւրեանց գիւղում բաց անել։

Չենք կարող չյիշել և այն, որ մի քանի գիւղօրէից հասարակութիւնք չեն համաձայնում կեդրոնական ուսումնարաններ բաց անել՝ պատճառելով գիւղերի միմեանցից հեռու լինելը և ձմեռուայ ցուրտ եղանակներում երթևեկութեանց դժուարութիւնքը աշակերտների համար։ Այդ հանգամանքում լաւ կը լինէր՝ եթէ երթևեկ աշակերտաց ծնողք համաձայնէին գոնէ ձմեռուայ եղանակում տեղաւորել իւրեանց որդիքը այն գիւղերի գերդաստանների մէջ՝ ուր բացուելու էր կեդրոնական ուսումնարանները և այդ դժուար չէր նոցա կատարելը։

Այդ ընդդիմացող հասարակութիւնք չընայելով իւրեանց անկարողութեանը կամենում են իւրաքանչիւրը իւրեանց գիւղում առանձին անկախ ուսումնարաններ ունենալ իւրեանց տգէտ ուսուցիչների կառավարութեան ներքև։ Նոքա չեն